

Sygn. akt: III U 808/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Beata Bielska
Protokolant:	sekretarz sądowy Ewelina Asztemborska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 listopada 2013 r. w O.

sprawy z odwołania K. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W.

z dnia 14.03.2013r. **znak** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje K. M. prawo do emerytury od 1 lutego 2013 roku,
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt III U 808/13

UZASADNIENIE

K. M. wniósł odwołanie od decyzji (...) w P. z dnia 14.03.2013r., którą to decyzją ZUS odmówił mu prawa do emerytury wskazując, że nie udowodnił on wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu wskazał, że organ rentowy do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył mu okresów zatrudnienia na stanowisku kowala w Zakładzie (...) w N. od 24.10.1966r. do 26.10.1971r. i od 17.10.1973r. do 31.07.1976r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podniósł, że K. M. nie spełnia warunków do przyznania wcześniejszej emerytury, gdyż pomimo osiągnięcia wymaganego wieku emerytalnego 60 lat i legitymowania się ponad 25-letnim ogólnym stażem pracy, nie posiada wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy podniósł, że odwołujący wykazał staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 12 lat 9 miesięcy i 8 dni a do pracy w szczególnych warunkach nie został zaliczony okres zatrudnienia

Zakładzie (...) w N. od 24.10.1966r. do 31.07.1971r. i od 17.10.1973r. do 31.07.1976r., gdyż odwołujący nie złożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 18.02.2013r. K. M. złożył w ZUS kolejny wniosek o emeryturę.

Po rozpoznaniu tego wniosku ZUS zaskarżoną decyzją z dnia 14.03.2013r. odmówił odwołującemu prawa do emerytury uznając, że legitymuje się on łącznym stażem pracy w wymiarze 31 lat i 9 miesięcy i 3 dni, ale nie ma wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy do pracy w szczególnych warunkach zaliczył jedynie okres 12 lat 9 miesięcy i 8 dni, tj. okres zatrudnienia T. Zakładach (...) w W..

Składając wniosek o emeryturę K. M. wnosił o zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia na stanowisku kowala w Zakładzie (...) w N. od 24.10.1966r. 31.07.1976r., z przerwą w związku z odbywaniem zasadniczej służby wojskowej w okresie od 27.10.1971r. do 16.10.1973r. Organ rentowy odmówił mu jednak zaliczenia tego okresu wskazując, że nie złożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

W konsekwencji ZUS wydał zaskarżoną decyzję, w której odmówił odwołującemu prawa do emerytury wobec nie wykazania 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji K. M. domagał się zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach w/w zatrudnienia w Zakładzie (...) w N. od 24.10.1966r. do 26.10.1971r. i od 17.10.1973r. do 31.07.1976r. i wywodził, że wykonywał wówczas pracę na stanowisku kowala, dlatego spełnia warunki do przyznania mu prawa do emerytury.

Zdaniem Sądu odwołanie od decyzji ZUS z 14.03.2013r. jest zasadne.

Ponieważ odwołujący urodził się w dniu (...), podstawą ubiegania się przez niego o prawo do emerytury jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z tymi przepisami prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 01.01.1949r., jeżeli:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa,
- w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 01.01.1999r., udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 dla mężczyzn i okres zatrudnienia w szczególnych warunkach co najmniej 15 lat,

Według przepisu § 2 ust. 1 w/w Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w Rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z akt ZUS wynika, że K. M. osiągnął wymagany wiek 60 lat oraz na dzień 01.01.1999r. udokumentował wymagany ogólny staż pracy i nie jest członkiem OFE.

Przedmiotem sporu było natomiast ustalenie, czy posiada on wymagany okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do żądania zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Zakładzie (...) w N. wskazać przede wszystkim trzeba, że K. M. wywodził, iż w tym zakładzie pracował od 24.10.1966r. do 31.07.1976r. z przerwą na służbę wojskową w okresie od 27.10.1971r. do 16.10.1973r. Z akt emerytalnych wynika jednak, że organ

rentowy zaliczył mu do ogólnego stażu pracy okres zatrudnienia w tym zakładzie od 24.10.1966r. do 02.10.1971r. i od 5.11.1973r. do 31.07.1976r.

W ocenie Sądu organ rentowy prawidłowo ustalił okres zatrudnienia K. M. w Zakładzie (...) w N..

Poza sporem jest fakt odbywania przez odwołującego zasadniczej służby wojskowej w okresie od 27.10.1971r. do 16.10.1973r.

W ocenie Sądu K. M. pracę faktycznie świadczył w okresie od 24.10.1966r. do 24.10.1969r. jako uczeń i dalej od 25.10.1969r. do 2.10.1971r. Z pisma ZUS z dnia 07.11.2013r. (k. 64a.s.) wynika bowiem jednoznacznie, iż w tym właśnie okresie odwołujący został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia u E. W.. Nadto ponieważ odwołujący wywodził, iż w w/w zakładzie odbywał naukę zawodu, Sąd zwrócił się do Cechu (...) w P. z prośbą o podanie, czy K. M. miał z E. W. zawartą umowę o naukę rzemiosła. W odpowiedzi Cech w piśmie z dnia 06.11.2013r. (k. 60a.s.) wskazał, że między w/w osobami była zawarta umowa od dnia 24.10.1966r. do 24.10.1969r. Dodatkowym potwierdzeniem faktu zawarcia w/w umowy o naukę zawodu jest adnotacja na k. 82 legitymacji ubezpieczeniowej odwołującego (k. 47a.s.), poświadczająca fakt jego zatrudnienia jako ucznia i nosząca datę 24.10.1966r.

E. W. wywodził, iż pracę świadczył także po 24.10.1969r. należy dać mu wiarę, lecz tylko co do okresu od 25.10.1969r. do 2.10.1971r., bowiem jak wskazano wyżej, z dniem 2.10.1971r. został wyrejestrowany z ubezpieczeń. Skoro bowiem w okresie wcześniejszym faktycznie świadcząc pracę został zgłoszony do ubezpieczeń, to należy uznać, że przyczyną wyrejestrowania go przez pracodawcę z ubezpieczeń był fakt zaprzestania wykonywania pracy. W tej sytuacji należy uznać, że odwołujący nie udowodnił, aby faktycznie świadczył pracę w zakładzie (...) w okresie od 3.10.1971r. do 26.10.1971r., tj. do dnia rozpoczęcia służby wojskowej.

Podobnie należy się odnieść do daty faktycznego rozpoczęcia pracy przez K. M. po odbyciu już przez niego zasadniczej służby wojskowej. Z pisma ZUS z dnia 07.11.2013r. (k. 64a.s.) wynika bowiem jednoznacznie, iż odwołujący został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych dopiero od 5.11.1973r. i podlegał temu ubezpieczeniu do 31.07.1976r. Skoro więc przed odbywaniem zasadniczej służby wojskowej odwołujący został zgłoszony do ubezpieczeń w faktycznym okresie zatrudnienia, to należy uznać, że pracodawca po powrocie odwołującego z wojska również zgłosił go do ubezpieczeń w dacie faktycznego podjęcia pracy i wyrejestrował w dacie zaprzestania wykonywania pracy. Należy też zauważyć, że data zakończenia zatrudnienia nie była kwestionowana w sprawie.

Po ustaleniu czasookresu zatrudnienia w dalszej kolejności należało zbadać, jakiego rodzaju prace K. M. wykonywał będąc zatrudnionym u E. W..

Odwołujący zeznał, że prace w zakładzie u E. W. rozpoczął po szkole podstawowej, w spornym okresie wykonywał pracę kowala, robił podkowy ze sztabek stali, siekiery, lemiesz, kute ozdoby do bram, podkuwał konie. Zrobienie każdej z tych rzeczy wymagało najpierw obróbki w ogniu a potem kucia ręcznego, co sprowadzało się do klepania materiału do odpowiedniej formy. Nie było pieców, lecz były kotliny w palenisku, gdzie wsypywano koks i wkładał tam metale, aby się nagrzały i uzyskały odpowiednią plastyczność. Z zeznań odwołującego wynika także, że wykonanie niektórych rzeczy wymagało nadto szlifowania elementów i spawania.

Na okoliczność pracy odwołującego Sąd przesłuchał świadków K. E., B. K. i S. S. a ich zeznania stanowią dodatkowe potwierdzenie pracy K. M. na stanowisku kowala.

K. E. i S. S. zeznali, że obaj w zakładzie (...) odbywali naukę zawodu kowala na podstawie umowy zwartej w Cechu (...) w P. a następnie zdawali egzamin czeladniczy. Obaj świadkowie zeznali, że naukę zawodu w tym zakładzie odbywał też K. M..

Świadkowie K. E. i S. S. zeznali nadto, że wszyscy wykonywali te same czynności kowalskie: kuli konie, podkowy, klepali lemiesz, siekiery, pługi. Najpierw daną rzecz władano do ognia, a dopiero potem klepano.

Również świadek B. K. potwierdziła fakt zatrudnienia odwołującego w zakładzie kowalskim E. W.. Świadek jest córką E. W.. Zeznała, iż w zakładzie tym pracowali również pozostali świadkowie i wszyscy wykonywali pracę kowala, jadali razem z jej rodziną posiłki, bowiem jej mama gotowała nie tylko dla rodziny ale i dla osób pracujących w zakładzie.

Sąd dał wiarę zeznaniom w/w świadków. Są one zgodne ze sobą, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają.

Fakt zatrudnienia świadków K. E. i S. S. w zakładzie (...) jako odbywających naukę zawodu został potwierdzony świadectwem pracy i zaświadczeniem, które znajdują się w aktach ZUS (k13, k. 17 a.e.). Z dokumentów tych wynika, że S. S. był zatrudniony w okresie od 1.09.1964r. do 12.07.1967r. a K. E. w okresie od 18.09.1972r. do 17.09.1975r. Nadto z zeznań S. S. wynika, że pobiera emeryturę a okres nauki zawodu w zakładzie kowalstwa ma zaliczony do pracy w szczególnych warunkach.

W świetle całokształtu w/w materiału dowodowego zdaniem Sądu należy uznać, że K. M. w Zakładzie (...) był zatrudniony początkowo jako uczeń nauki zawodu, a następnie na podstawie umowy o pracę.

Jak już wskazano wyżej, Sąd przyjął, iż odwołujący pracę faktycznie świadczył w okresie od 24.10.1966r. do 24.10.1969r. jako uczeń i dalej od 25.10.1969r. do 2.10.1971r. i od 5.11.1973r. do 31.07.1976r. Okresy te wynikają z przedłożonej umowy o naukę zawodu i pisma ZUS z 07.11.2013r., wskazującego okresy zgłoszenia odwołującego do ubezpieczeń.

W ocenie Sądu okres nauki zawodu z istoty charakteru takiego zatrudnienia nie jest pracą w szczególnych warunkach. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 22 sierpnia 2012r. (I UK 130/12, LEX Nr 1265553) wskazując, że okres nauki zawodu odbywanej przed dniem 1 stycznia 1975r. w ramach umowy zawartej na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226) był w rozumieniu prawa ubezpieczeń społecznych okresem zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Nie jest to jednak wystarczające do uznania tych okresów za okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach w myśl § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, iż wymaganie wykonywania pracy w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy należy odnosić do pracowników, których czas pracy nie jest w żaden sposób umniejszony ze względu na ich cechy osobiste, lecz tylko ze względu na szczególne warunki i zagrożenia wynikające ze świadczenia pracy na tym stanowisku. Na stanowisku pracy ucznia nauki zawodu przewidziana była norma czasu wnikająca z obowiązującego w spornym okresie (do czasu wejścia w życie Kodeksu pracy) art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy. Młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu obowiązani byli do doksztalcenia się w zakresie obranego zawodu przez zajęcia teoretyczne w warunkach szkolnych. Czas pracy na stanowisku pracy, ze względu na ochronę pracownika młodocianego, nie mógł przekroczyć 6 godzin dziennie i 36 godzin tygodniowo. Do czasu pracy młodocianych wliczało się czas doksztalcenia bez względu na to, czy nauka odbywała się w godzinach pracy, czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Gdyby więc nawet uznać, że przewidziana w obowiązujących przepisach - ze względu na charakter zatrudnienia lub związane z nim warunki - norma czasu pracy w rozmiarze odbiegającym od powszechnie obowiązującego, stanowiła pełny wymiar czasu pracy, to nie można pominąć koniunktywnego wymagania wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym dla stanowiska, na którym takie warunki występowały. Praca na podstawie umowy o naukę zawodu wykonywana była zawsze w rozmiarze mniejszym, niż obowiązujący na danym stanowisku. Sąd Okręgowy podziela w/w pogląd Sądu Najwyższego.

W pozostałych okresach, tj. od 25.10.1969r. do 2.10.1971r. (1 rok 11 miesięcy i 9 dni) i od 5.11.1973r. do 31.07.1976r. (2 lata 8 miesięcy i 26 dni) K. M. wykonywał pracę w szczególnych warunkach, bowiem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał kucie ręczne. Z treści wykazu A Działu III poz. 79 stanowiącego załącznik Nr 1 do Rozporządzenia

Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, że kucie ręczne w kuźniach przemysłowych jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu tegoż Rozporządzenia.

Z zeznań K. M. wynika wprawdzie, iż wykonywał czasami czynności spawania i szlifowania, lecz nie stoi to na przeszkodzie zaliczeniu spornego okresu do pracy w szczególnych warunkach, gdyż również i tego rodzaju prace zostały zaliczone do prac w szczególnych warunkach, odpowiednio w Dziale III poz. 78 i Dziale XIV poz. 12 Wykazu A stanowiącego załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach... Nadto czynności szlifowania i spawania były nierozdzielnie związane z czynnościami w kuźni, gdyż były elementem obróbki danego wyrobu.

Po uwzględnieniu w/w okresu K. M. wykazał wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, bowiem łącznie z uwzględnionym przez ZUS okresem pracy w szczególnych warunkach (12 lat 9 miesięcy i 8 dni), będzie on wynosił 17 lat 6 miesięcy i 13 dni. Pozostałe przesłanki, określone w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie były sporne.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że K. M. przysługuje prawo do emerytury od 01.02.2013r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc dokonał stosownej zmiany zaskarżonej decyzji z 14.03.2013r.

W pkt 2 wyroku Sąd stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Przepis art. 118 ust. 1a stanowi zaś, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

W niniejszej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było ustalenie okresu pracy w szczególnych warunkach w Zakładzie (...). Zdaniem Sądu organ rentowy miał prawo nie uwzględnić tego okresu do pracy w szczególnych warunkach, gdyż odwołujący nie złożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach, a jedynie zaświadczenie o pracy na stanowisku kowala. Nadto do pracy w szczególnych warunkach Sąd zaliczył mu tylko część spornego okresu, a zaliczenie to było konsekwencją przeprowadzenia nowych dowodów, tj. zeznań świadków. W tej sytuacji ZUS nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie okresu pracy w szczególnych warunkach w toku postępowania przed tym organem i nieprzyznanie odwołującemu prawa do emerytury.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.